

Kultura buntu

W porządku znaczeń symbolicznych buntów było wiele, począwszy od herosów mitologii czy gnostyckich eonów, aż po szatana-upadłego anioła. Ten ostatni przypadek to rzadki przypadek buntu triumfalnego.

W obrębie kultury trudno mówić o rewolcie aż do XIX wieku, a jeśli, to można ją odnieść do buntu grup i szkół artystycznych występujących przeciwko dominującym szkołom, prądom, stylom. Ale i bunt dwudziestowiecznych awangard artystycznych szybko wytracały swą kontestatorską energię i zużywały się w poszukiwaniu nowości, oryginalności.

W kulturze nowoczesnej miały miejsce dwa wielkie bunt – modernizm, wraz z jego postacią najbardziej radykalną, czyli dekadencją, oraz kontrkultura lat sześćdziesiątych. Ich istotę stanowiła gwałtowna w treści i formie negacja całego istniejącego porządku społeczno-politycznego i zastanych form kulturowych. W przypadku modernizmu chodziło o dziewiętnastowieczną, postowieceniową cywilizację mieszczańską z jej wiarą w rozum, naukę, postęp naukowo-techniczny i społeczny. Również w przypadku kontrkultury lat sześćdziesiątych chodziło o tę samą cywilizację, tyle że – u kresu nowoczesności, w jej przejściu do ponowoczesności – już zmienioną wskutek rozwoju społeczeństwa masowego i konsumpcyjnego, pojawienia się kultury masowej oraz postępującej demokratyzacji życia społecznego i politycznego. Obie te formacje kontestatorskie chciały wyzwolenia jednostki, przyznawały jej prawo do swobodnej, spontanicznej ekspresji własnej indywidualności, dążyły do uwolnienia irracjonalnych aspektów jej istnienia, i obie wystąpiły przeciwko tłumiącemu je opresyjnemu społeczeństwu mieszczańskiemu, z właściwymi mu normalizującymi rutynami codzienności, ciasną, dyscyplinującą moralnością oraz prymatem korzyści, zysku i władzy. [....].

Paweł Pieniążek

Na zdjęciu: Marsz na Waszyngton przeciw m.in. segregacji rasowej, 28.08.1963. Jeden z ważnych momentów amerykańskiej kontrkultury. Foto: Wikipedia / U.S. Information Agency staff

Artykuł pochodzi z marcowego numeru "Kalejdoskopu", którego temat przewodni to "Rewolucja wyśniona / rewolucja możliwa" - do kupienia w punktach Ruchu, Kolportera, Garmond-Press, salonach Empik i recepcji Łódzkiego Domu Kultury.